

Martyr con-
culet om-
nes mortis
horrores.

S. Athan.

Isai. c. 11.

Apoc. 12.1.

Pf. 71.7.

Mors concul-
cata orna-
tui, & splen-
dori est
Martyribus.

Pf. 115.15.

Tertull.

Cant. 7.1.
S. Hieron.

S. Hono.
Symma.

rum calcaneum momordit, illam exartmarunt, & acutissimo stimulo transverberarunt, penitusque debellarunt. Unde fit, ut infirmissimi quique pueruli, & blandæ puellæ tortoribus, tormentis, & morti, per Christi gratiam, & robur insultent, ad Martyrium accedentes quasi ad lusum; pedibusque suis omnes mortis horrores conculcantes. Ut eleganter admodum edisserit S. Athana. de Pafio. & Cruce Domini, his verbis: *Olim serpens deceperat Evans, & ejus invidia mors in orbem venit; nunc autem conculcatur. Olim adversarius noster diabolus, ut leo circuibat, quarens nostram animam: nunc autem cum Dracone conculcatur ad deinceps brevi Dominus conteret Satanam sub pedibus nostris; ac jam tantopere despiciat, ac ludibrio est, ut qui in cavernam aspidum manum inserat, non reformat. Hunc enim Isaia prophetavit, & verum est quod dixit. Quin & aliqui ipsum stimulum diaboli pedibus prementes, mortem minime exhorruerint. Mulier illa Apocalypтика, elegans Ecclesiarum Christianarum emblemata in suis Martyribus exagitata, premut sub pedibus, ac proterit lunam: & luna sub pedibus ejus. Quid hoc? Putaverim per lunam typicè designari mortem, seu mortalitatem. Sic censet S. Aug. in Pf. 71. ad illa verba donec auferatur luna, vel ut ipse legit, donec interficiatur luna, & explicat, ita ut non sit amplius mortalitas. Lunam ergo inconsistat, id est Mortem ipsam, infra se calcat Ecclesia, & pedibus illi insuffit; quæ dum in Martyribus sicut pefundatur, ac conteritur. Nisi mavis, lunam ad Ecclesiarum pedes collocari, ornatus, & honoris causa, ex veteri usu nobilium portandi in calceamentis lunulas, Isaiæ 3. 18. Plutarchus, Clemens Alexand. & alii. Et sic verum esse comprobabitur, quod divinus Canticus in Odis cecinit: *preiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus. Vel ut Ter-tullianus vertit lib. 2. in Marcio. cap. 19. honorabilis: ex hebreo transferas: gloria, clara, lucida mors Martyrum. Non quemadmodum affectabat impius, & vecors Heligabalus (qui cum ei denunciatum esset a sacerdotibus Syriæ, ut Lampridius latè refert in ejus vita, violenta morie interitum, altissimum turrim extruxit aureis ante, gemmatisque tabulis humi substratis, ut cum se inde præcipitem ageret, pretiosius moreretur) sed quod eos opulentissimus cæli, & terræ dominus in usitato purpuræ generi, id est Martyrio, conveffit, quæ pretio diaphanum Tyriam exsuperat. Nec non quia dum mortem opperunt pro Christo, mors illis est non ignominiosa, sed honorabilis, & gloria; non obscura, sed clara, & lucida. Idcirco ad pedes, id est ad vitæ extremum, veluti adfixa apparet sub lunæ pretiose, nobilis, claræ, & lucide typa.**

68 Ad Ecclesiam Christianorum in suis Martyribus pugnantem, & illorum sanguine purpuratum, spectant illa Canti. verba c. 7.1. *Quid videbis in Simamide nisi choros castrorum? S. Hieron. epis. 2. ad Nepotianum: quid videbis in coccinea? Honorus ibi: quid videbis nisi castra pro veritate pugnantum? Symmachus effert: quid videbis in spoliata ad vulnerationes, vel in vulnerationibus? Qua de re alibi latè. Subredit continenter; quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia Principis. Chaldaeus vertit; pedes tui cum cal-*

ceamentis taxis. Alii legunt: *plante, scilicet calcantes, & conterentes. Videatur fieri ad locum Geneseos, quem tractavimus, certa allusio; & commendari Martyres à triumphis de tartareo Dracone, & morte reportatis. Et quidem dum Martyres virulentum serpentis caput conculcant, venusti, & elegantes apparent eorum pedes in calceamentis. S. Hieron. lib. 1. adversus Jovinianum post medium legit: in calceamentis filii Aminadab, Nobilium calcamenta lunata. Lunati Martirum pedes.*

C A P. III.

*Difficilis provincia extet Tractatio de
Martyrib. & quare?*

69 **A** Deo est ingens Martyrii, & Martyrum dignitas, ut illorum gloriam nullus possit æquare verborum, laudisque apparatus. Rectè proinde Martyr Cyprianus lib. de laudib. Martyrii: *Potentia Dei S. Cypr. oneratur facultas dicendi, ut quanto se in exprimenda Martyrii dignitate protulerit, tanto ipso pondere laudis oppresa, atque astimatione rerum omnium, de quibus cum maximè loquitur, debilitata, ac fracta, intra se ipsum illaqueata oratione deficiat, nec habens liberis, ac solutis in aperitum sermonis eloquium vim tanta laudis expromat. Expende, inter alia, quali prematur onere facultas dicendi de Martyribus: utique potentia Dei oneratur. ò quantum pondus! Licit enim Martyres commendemus; in divinam tamen omnipotentiam cadit præsertim nostra hæc commendatio; ut quæ in Martyribus suas maximè exerat vires, & Dei sit opus omnipotentis eximium, & illustre, Martyrium.*

70 Amos 9. 6. *Qui ædificat in cælo ascensionem suam, & fasciculum suum super terram fundavit: qui vocat aquas maris, & effundit fasciculus Dei super faciem terræ, Dominus nomen ejus. Efferunt LXX. & nonnulli Patres Græci, & Latini: Dominus omnipotens nomen ei. S. Cy- rill. ibi scitè observat, recenseri his verbis, præstantiam, & summas vires nature divinæ. At enim verò, in quo maximè Dominus omnipotens appetat, & naturæ divinæ ex- cellentia, ac vis eximia? Vulgaris est intelligentia landari hæc Dei potentiam à cæli, terraque fabricatione. Cæterum aliud sumit divinæ omnipotentiae commendatio. Primò, quia ædificat in cælo ascensionem suam. Hebraicè pro ascensionem est maloth, id est ascensiones, gradus, imò & holocaustum, & sacrificium, à verbo aala, quod est offerre, vel afferre sacrificium, seu holocaustum; eo quod elevatur ad cælum coram Domino. Unde transferas: qui ædificat in cælo sacrificia, vel holocausta sua. Martyres videlicet, gratum Deo sacrificium: nam de justis captiuntur haec verba à S. Hiero. Remigio, Hugone, & alii, cum respectu ad caelorum spheras. Secundò, quia fasciculum suum super terram fundavit. Dei fasciculus vocantur Martyres; hebraicè agguda id est turba, turma, congregatio, colligatio. Fasciculus planè hyliopi suo atque Christi cruce tinctus, de quo Exo.*

72 Confonat S. Isid. Pelusiota lib. 1. Epis. S. Pelus. 89. Pulchrum quidem est pietatis Martyres votis donis ornare, quemadmodum tu facis. Pulchrius autem erit, ac præstantius, eos, per ea, quæ cum virtute, ac laude gesserunt, colere. Quam ob rem, quibus ornatum obtulisti, fac iisdem quoque mores offeras. Quod est dicere; ni sacrificio oris, & laudis accedit mortum sacrificium sanctorum; nostra in eos jactata laudatio erit inornata, atque inelegans. Aspiliatur S. Petrus Damia. Ierm. 30. de S. Apollinare M. Huc spectant illa Cantorum verba c. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

73 Si verò calamis, & linguis Martyres commandantibus accedit bona vitæ, & virtutis studium, ad Martyrum dignitatem quodammodo evehemur per ipsorum imitationem: juxta S. Basilii Magni insigne pronuntiatum Homil. in 40. Martyres. Palam est S. Basil. quemadmodum is, qui generosos homines ac fortis cum honore excepit, in simili si forte contingat occasione, imitari non deditur. Venerare igitur legitimè Martyres, ut egregie tua voluntatis te testem adducas, ac demum sine persecutione sine igne, sine verberibus, ac plagis, eodem cum illis præmio dignus habearis.

74 Deinde penè infinita est encomiorum series pro Martyribus. Quid mirum difficultè infinita admodum extet illorum laudatio? Subinde S. Cypr. lib. 2. Epis. 4. Tot vestra laudes, quot dies, quot mensum curricula, tot incrementa meritorum. Rursum, cùm infiniti propemodum Martyres sint (ut alibi ostendam) tot omnino lingue ad eorum commendationem opus sunt, nec sufficiunt. Quod venit S. Basilii effatum hom. in 40. Martyres: Quæ digna laus, que

Deo, & Martyribus nostra de illis encomia, nisi calamo, & linguae ad societut manus ad similia pietatis opera; paratique simus, prompti, & alacres ad ardua quæque pro Christo subeunda. Qui ergo Martyrum glorias charitatis mandant, & commendant verbis, Martyres sint necesse est, semet ipsos Domino offerentes hostiam vivam in odorem suavitatis, & crucem suam tollentes.

72 Confonat S. Isid. Pelusiota lib. 1. Epis. S. Pelus. 89. Pulchrum quidem est pietatis Martyres votis donis ornare, quemadmodum tu facis. Pulchrius autem erit, ac præstantius, eos, per ea, quæ cum virtute, ac laude gesserunt, colere. Quam ob rem, quibus ornatum obtulisti, fac iisdem quoque mores offeras. Quod est dicere; ni sacrificio oris, & laudis accedit mortum sacrificium sanctorum; nostra in eos jactata laudatio erit inornata, atque inelegans. Aspiliatur S. Petrus Damia. Ierm. 30. de S. Apollinare M. Huc spectant illa Cantorum verba c. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

73 Si verò calamis, & linguis Martyres commandantibus accedit bona vitæ, & virtutis studium, ad Martyrum dignitatem quodammodo evehemur per ipsorum imitationem: juxta S. Basilii Magni insigne pronuntiatum Homil. in 40. Martyres. Palam est S. Basil.

74 Deinde penè infinita est encomiorum series pro Martyribus. Quid mirum difficultè infinita admodum extet illorum laudatio? Subinde S. Cypr. lib. 2. Epis. 4. Tot vestra laudes, quot dies, quot mensum curricula, tot incrementa meritorum. Rursum, cùm infiniti propemodum Martyres sint (ut alibi ostendam) tot omnino lingue ad eorum commendationem opus sunt, nec sufficiunt. Quod venit S. Basilii effatum hom. in 40. Martyres: Quæ digna laus, que

75 Cant. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

76 Cant. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

77 Cant. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

78 Cant. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

79 Cant. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulgandas Martyrum glorias.

80 Cant. 5. 13. Labia ejus lilia distillantia myrram primam. Hebraicè est: labia ejus rose, quæ sanguinei coloris sunt. Multi inter quos Ambro. de institu. Virg. c. 15. Psellus, Carp. & Rupertus, in sponsi labiis loquentes audiunt divini Verbi Praecones; qui dūm Christi Martyris, & Martyrum cæterorum passiones loquuntur, & suo ore concelebrant, tur, & mirillorum mortificationem in suo corpore circumferuntur: ut sic vernas, & speciosas laus sit. Possimus (ait Philo Carpathius) per labia distillantia, prædicatores fideli intelligere: qui dum fortissimorum Martyrum gesta, & exempla predican myrram populis stillare videntur: plenam, atque perfectam; quoniam Martyrum vita, ac mores, perfecta cuiusque virtutis plenissimi fuerunt. Utique myrra carnes illuminatur, ne purendinem sentiant; ita Sanctorum exempla, atque Martyrum auribus adhibentur audientium, ut carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifixere discant, ne ipsorum animæ miserrime purescant. Similia verba dat S. Gregorius Magnus: & utique in liliis, seu rosis, quibus assimilantur prædicatorum labia, agnoscunt illorum candorem, & ruborem ac bonæ vitæ odorem, neceſſarium ad evulg

Proludium Operis.

que sermonis copia his poterit adhiberi? Non lingua quadraginta ad prosequendam talium virtutem sat fuerint. Nec solum multitudo tanta, phalanx militaris, cuneus insuperabilis, aequa & in bellis insuperabilis, ac in laudibus inenarrabilis. Sed horum unus tantum, si legitimè fuerit oratione commendandus, nostram facilè vim ingenii, sermonisque facundiam superabit. Si ergo in uno dumtaxat Martyre tot suppetunt encomia, ut illorum copia præstantissimi cuiusdem ingenii vis, atque sermonis copia obruator: quid dicendum de tot Martyrum milibus, ad quos nostra tendit oratio? Si ad quadraginta Martyrum commendationem non sat sunt tamen linguæ; quomodo una sufficiet ad undecim milliones Martyrum, & eò plures, qui in Ecclesia enumerantur? Ut in re persimili

S. Hieron

S. Hiero. verbis epis. 27. ad Eustochium, accingentis se ad unius S. Paulæ laudationem: Si cuncta corporis mei membra verierentur in linguis, & omnes artus humana vocce resonarent; nihil dignum SS. Martyrum virtutibus dicerem.

Dilaudandi
tamen Mar-
tyres sunt.

S. Valer.

75 Hæc nihilominus tamen video Sanctis Ecclesiæ Patribus non obstatisse, quominus operam impenderent præclaris divinorum Martyrum encomiis cælitatis illustrati, & Dei susulti præsidio. Auscultandus unus, vel alter. Sanctus Valerianus homil. 15. de bono Martyrii. Multa miki loquendi apud vos fiducia est, dilectissimi, quotiescumque opus est in amore B. Martyris ad memoriam preconia revocare Martyrii, quæ animosa fides peperit lucrativis incitata suppliciis: licet non tantum lingua sufficiat, quantum martyria postulant. Itaque quod solum possumus, favorem laborum meritis exhibemus: siquidem nullius sensum latere possent facta certaminis, quod nobis per annos singulos reparat documenta virtutum. Sapientissimè omnino. Inde Valeriano loquendi fiducia, quia præconia laudum patrit ipsa Martyris fides, usque adeò inter immanissimos cruciatu[m] animosa, & lucrificalis: damnum enim ex Martyrio emergens tanquam lucrum facit ipsam Martyrum commendationem: quam persolvimus, cum favorem laborum meritis exhibemus.

S. Ephr.

76 Sed disertissimè, & præclarè S. Ephrem Syrus in Encomio SS. Quadraginta Martyrum. Imaginem SS. Martyrum describere cupio, et si, cum non illustribus illorum constantiam possim exornare coloribus considero, & reformido Davidem, ne ad me loquatur: dicit tibi Dominus per me; peccator, quare tu enarras justicias meas? Cupio illorum narrando per se qui fortitudinem, & contremisco; cum omnis boni operis sim inops. Magnum ac gloriosum peragamus laudum patientiae illorum tracere desidero; & instar inexperti alicuius gubernatoris perhorresco, ne illorum laudibus celebrandis succumbam. Sanctorum exercitum prædicare dum quero, vertigine laborare incipio, armis justitiae destitutus. In prata illorum ingredi compellor, & floribus virtutum bene redolere: ad paradisum autem SS. Martyrum properans, fructibus laudum capiendis non sufficio. Curram ad enarranda victoria eorum bravia: sed quo pacto? cum debilis sim, atque peccator. Quoniam igitur indignus sum, atque infirmus, tacendo privabo vos hac utilitate? aut potius miserationibus, ac visceribus pietatis Christi confusus, dicere aggrediar Martyrum

Ps. 49.

77 Opportunissima etiam sunt, nec minus luculenta verba ejusdem Ephrem ser. 2. de laudibus SS. Martyrum. Tu videbis: nam hæc satis, ut appareat, quam difficultatem provinciam suscepimus, quamque divinisimum opus elaborandum, sed ex justitia persolvendum.

78 Hoc sane observatū video à S. Ephrem ser. 2. de Martyribus, ita splendide: Quibus vos encomis celebrem, & perfeci Pugiles Christi? Obstupuit namque summorum Oratorum eloquentia, & Philosophorum sapientia, dum adeò mirabilia in Christi servis fieri cernerent. Tyrannis, atque Judicibus verba defecerunt, sanctorum Christi Martyrum fidem, atque constantiam, alacritatemque cum incredibili tolerantia, atque perseverantia intueribus. Certe dum Martyres aspicimus, inter ardentes rogos, & ignitas fartainges; inter ferentes ollas, & aculeatas rotas; inter ferreas unguis, caminosque cudentes, fustes, vectes, aculeos, terebra, compedes, catenas: dum eos lanceis, gladiisque transverberatos intuemur, in crucibus actos, verberibus, opprobriis, & exquisitiissimis aliis tormentorum generibus immanissimè affectos, & crudeliter divexatos, usque ad membrorum sectiones, & totius corporis existimationem: dum inter haec auditu horribilia cruciamenta, illorum fidem, constantiam, patientiam, fortitudinem, charitatem, & alacritatem contemplamur; non verborum apparatus, sed admiratione, & stupore satius erit celebrare tot, tamque Deo, & Angelis dignissima spectacula: eos quandoquidem nimio commendabant stupore summi Oratores, & Philosophi illustriores; & vel inviti etiam Judices ipsi, & Tyranni. Conticefacit igitur & obstupeat nostra omnis facundia, neque aliter celebrare tenterem eximiam nisi admiratione eximia.

79 In sacris Litteris percussio adeò solet admirationi annexa, ut idem omnino sit percussio, atque admiratio. Isai. 29. 14. Ecce ego addam, ut admirationem faciam populo huic. Chaldaeus vertit: percussionem faciam. Quantæ ergo admiratione dignæ Martyrum percussionses, vulnera, strages penè infinitæ! Sane qui percussionses fecit, admirationes dedit. Propterea Canti. 7. 1. Quid videbis in Sunamie, nisi chorus Castrorum? Id est quid in fidei Martyribus inspiciens nisi militarem ordinem, & musicam virilem, & constantem? Sunamis enim (ut supra attigi) Symmachus sonat Spoliata in vulnerationibus. Honorio Augustodunensi, Joanni Algrino, Philippo Abbatii, & S. Hieronymo idem est ac coccinea

seu

encomia. Arbitror autem hoc magis expedire, celebrare scilicet laudibus SS. Dei Martyres, quam defodere talentum, & condemnari: præterim cum debitor sim charitati vestra, cum fænore mutuum rependere. Subvenite ergo mihi, Sancti, vestris intercessionibus; ut Christus sua gratia linguam meam ad dicendum moreat, os ad enarrandum, cor ad intelligentendum, &c. Quid dici potuit luculentius?

77 Opportunissima etiam sunt, nec minus luculenta verba ejusdem Ephrem ser. 2. de laudibus SS. Martyrum. Tu videbis: nam hæc satis, ut appareat, quam difficultatem provinciam suscepimus, quamque divinisimum opus elaborandum, sed ex justitia persolvendum.

C A P. I V.

Martyrii dignitas, & Martyrum gloria tanta, ut videatur slemii dumtaxat cultu, & admiratione celebranda.

78 Hoc sane observatū video à S. Ephrem ser. 2. de Martyribus, ita splendide:

S. Ephr.

Quibus vos encomis celebrem, & perfeci Pugiles Christi? Obstupuit namque summorum Oratorum eloquentia, & Philosophorum sapientia, dum adeò mirabilia in Christi servis fieri cernerent. Tyrannis, atque Judicibus verba defecerunt, sanctorum Christi Martyrum fidem, atque constantiam, alacritatemque cum incredibili tolerantia, atque perseverantia intueribus. Certe dum Martyres aspicimus, inter ardentes rogos, & ignitas fartainges; inter ferentes ollas, & aculeatas rotas; inter ferreas unguis, caminosque cudentes, fustes, vectes, aculeos, terebra, compedes, catenas: dum eos lanceis, gladiisque transverberatos intuemur, in crucibus actos, verberibus, opprobriis, & exquisitiissimis aliis tormentorum generibus immanissimè affectos, & crudeliter divexatos, usque ad membrorum sectiones, & totius corporis existimationem: dum inter haec auditu horribilia cruciamenta, illorum fidem, constantiam, patientiam, fortitudinem, charitatem, & alacritatem contemplamur; non verborum apparatus, sed admiratione, & stupore satius erit celebrare tot, tamque Deo, & Angelis dignissima spectacula: eos quandoquidem nimio commendabant stupore summi Oratores, & Philosophi illustriores; & vel inviti etiam Judices ipsi, & Tyranni. Conticefacit igitur & obstupeat nostra omnis facundia, neque aliter celebrare tenterem eximiam nisi admiratione eximia.

79 In sacris Litteris percussio adeò solet admirationi annexa, ut idem omnino sit percussio, atque admiratio. Isai. 29. 14. Ecce ego addam, ut admirationem faciam populo huic. Chaldaeus vertit: percussionem faciam. Quantæ ergo admiratione dignæ Martyrum percussionses, vulnera, strages penè infinitæ! Sane qui percussionses fecit, admirationes dedit. Propterea Canti. 7. 1. Quid videbis in Sunamie, nisi chorus Castrorum? Id est quid in fidei Martyribus inspiciens nisi militarem ordinem, & musicam virilem, & constantem?

Idem.

Isai. 29. 14.

Sunamis enim (ut supra attigi) Symmachus sonat Spoliata in vulnerationibus. Honorio Augustodunensi, Joanni Algrino, Philippo Abbatii, & S. Hieronymo idem est ac coccinea

Can. 6. 9.

Orgelita.

seu purpurata, sanguine quidem pro Christiana religione fusco. Hæc itaque Martyrum Ecclesia percussa & vulnerata, bellissimè choris castrorum assimilatur, quia aspicientibus pavorem incutit stuporem, & admirationem parit. Quod enim hic prædicator, totidem verbis dictum c. 6. 9. Terribilis ut castrorum acies ordinata. LXX. legunt: pavor, stupor, admiratio, ut ordinata, scilicet acies, copiae, vel concentus militaris. Sexta editio: terrefaciens inter eas, quæ sunt magnificatae. Chaldaeus: Terror ejus erat super omnes habitatores terre. Ad Martyres hæc transfert Justus Orgelitus Episcopus: Quantu[m] (inquit) Tyranni, & persecutores una cum auctore suo Diabolo conati sunt Ecclesia virtutem dirumpere, & prævalere nullo modo posuerunt. Habet enim Sancta Ecclesia castrorum aciem ordinata, quando imminentे Christo, nec Martyres persecutio devincit. Acies ergo Martyrum ordinata est, quæ, ob suscepitas pro Christo plagas, non nisi admirationem, stuporem, & terrorem præ se fert, ut quæ sola admiratione, & stupore debeat celebrari.

80 Infra efficere conabor, capienda de Martyribus illa Cantorum verba, c. 4. 4. Sicut turris David collum tuum, que adificata est cum propugnaculis. Turres enim appellantur Martyres a S. Chrysostom. tom. 5. serm. 5. in Juventinum, & Maximum, a S. Basilio hom. in 40. Martyres: turres certè ad intimorum vim repellendam pro Ecclesiæ tutamine. Illud hic expendo: quæ adificata est cum propugnaculis. Hieronymus apud Genebrardum; ad propugnacula, Ecclesiæ videlicet. R. Abenezara, & alii ex Hebreis transferunt: Ad suspensum ora. Quasi Martyres nihil præ se ferre videantur aliud, quam stuporem, & admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat silentii laudes, stuporem, admirationem, qua venerari debent; non verborum apparatu, sed oris suspensione: Chiton, que confusione, y admiracion sea de celebrari este espetacula. De Deo purpureatus Vates canebat Psal. 64. 1. Te decet hymnus Deus in Sion. Hebraicè est: Tibi congrua, tibi conveniens, & silens laus in Sion. Genebrardus ibi: Significatur laudes esse tantas, ut eas nemo possit dignè enarrare. Chaldaeus explicat: Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum. Sed præsertim Christus patiens, & Crucifixus sibi vendicat